VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hyvinvointialueiden talous ja JTS

MUUTOSJOHTAJA, FINANSSINEUVOS VILLE-VEIKKO AHONEN

14.4.2023

Hyvinvointialueet valmistautuvat aloittamaan toimintansa sumuisissa talousnäkymissä – "Kuin heittäisi tikkaa silmät kiinni"

Sote-ministerityöryhmän ministerit Thomas Blomqvist, Hanna Sarkkinen, Sirpa Paatero, Krista Kiuru ja valtiosihteeri Timo Reina 22. marraskuuta sosiaali- ja terveysministeriön tiedotustilaisuudessa, jossa kerrottiin hyvinvointialueiden valmistelun etenemisestä.
LEHTIKUVA

Lähde: MTV-uutiset, 22.11.2022

Miten teillä menee

- Sote- ja pela-palvelujen järjestämisvastuun siirto hyvinvointialueille sujui turvallisesti. Toiminnan vakiinnuttaminen on kuitenkin monella alueella kesken. Vakiinnuttaminen kestää monilla alueilla jopa valtuustokauden loppuun.
- Talouden osalta tieto tämän vuoden tuloista on tarkentunut. Epävarmuutta on erityisesti tulevien vuosien rahoituskehyksestä sekä toteutuvista menoista ja kuinka siirtyvä kustannus vastaa siirtyvää toimintaa.
- Työmarkkinaratkaisu toi toivottua työrauhaa, mutta lisäsi talouden sopeutuspainetta alueilla. Myös kuntien vaihteleva sote- ja pela-palvelujen taso vaikeuttaa talouden ja toiminnan yhteensovitusta.
- Henkilöstön saatavuus on keskeinen ongelma, joka vaikuttaa myös palveluverkkosuunnitteluun.
- Uudenmaan erillisratkaisu tuo väkirikkaalle alueelle erilaisia haasteita kuin muille. Erillisratkaisun toimivuutta on seurattava tulevalla hallituskaudella.
- Kuntien ja hyvinvointialueiden välit ovat monilla alueille heikot. Kiistoja on olemassa toimitiloihin, takautuviin palkkaharmonisointeihin sekä sairaanhoitopiirien alijäämiin liittyen.

Puun ja kuoren väli voi olla aika tiukka

Ulkoiset odotukset ja muutostekijät

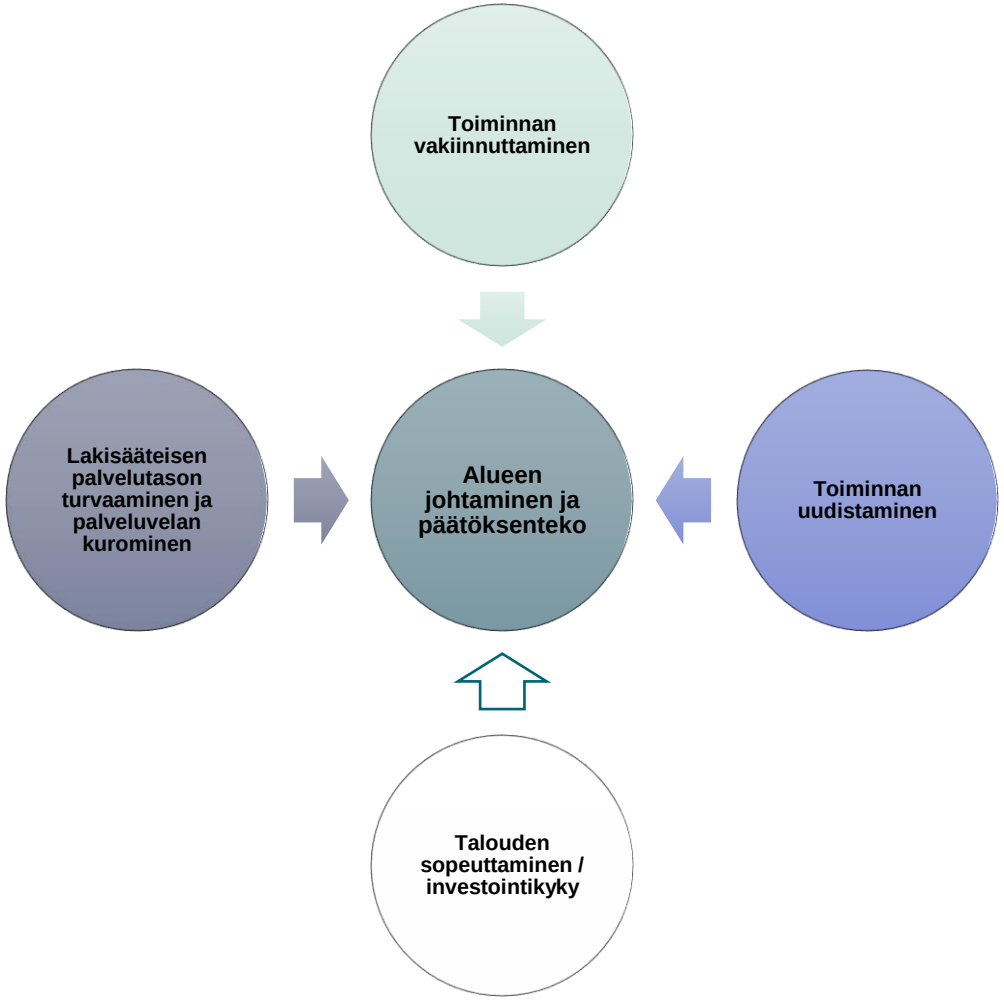

Sisäiset odotukset ja muutostekijät

Kevään tekninen JTS ja hyvinvointialueet

Hyvinvointialuelaki, 12 §

Hyvinvointialuetalous osana julkisen talouden suunnitelmaa

- Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä niiden tehtävien hoitamiseen kokonaisuutena ja hyvinvointialueittain (*rahoitusperiaate*) arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa, josta säädetään talous- ja rahaliiton vakaudesta, yhteensovittamisesta sekä ohjauksesta ja hallinnasta tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä julkisen talouden monivuotisia kehyksiä koskevista vaatimuksista annetussa laissa (869/2012) ja sen nojalla. Lisäksi suunnitelmassa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialuetalouteen liittyviä taloudellisia vastuita.
- Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta.

Hyvinvointialueiden näkymät 2023–2027

(huom. painelaskelma, ei sisällä esim. alueiden toiminnan ja talouden ohjelmien toimenpiteiden vaikutuksia)

	mrd. euroa				
	2023	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**
Toimintakulut	27.8	29.3	30.8	32.1	33.2
Toimintakulut, muutos, %		5.4 %	5.2 %	4.0 %	3.5 %
Toimintatuotot	4.8	4.7	4.6	4.7	4.6
Toimintakate	**-23.0**	**-24.6**	**-26.2**	**-27.4**	**-28.6**
Toimintakate, muutos, %		7.0 %	6.6 %	4.6 %	4.3 %
Valtion rahoitus	23.1	24.4	25.7	27.0	28.3
josta kehysvaraus jälkikäteistarkistukseen	0.0	0.0	0.3	0.6	0.9
Rahoitustuotot ja kulut, netto	-0.1	-0.1	-0.2	-0.2	-0.3
Vuosikate	**0.0**	**-0.3**	**-0.7**	**-0.6**	**-0.6**
Poistot	0.4	0.4	0.4	0.4	0.5
Tilikauden tulos	**-0.3**	**-0.7**	**-1.1**	**-1.1**	**-1.0**

Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma vuosille 2024-2030, milj. euroa (4.4.2023)

Hyvinvointialue	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Helsinki	2 723	2 820	2 930	3 036	3 136	3 255	3 372
Vantaa+Kerava	1 070	1 121	1 172	1 223	1 272	1 325	1 378
Länsi-Uusimaa	1 787	1 876	1 972	2 055	2 134	2 221	2 307
Itä-Uusimaa	391	411	433	456	480	505	526
Keski-Uusimaa	807	841	876	911	945	986	1 025
Varsinais-Suomi	2 089	2 184	2 290	2 395	2 510	2 630	2 726
Satakunta	1 004	1 034	1 065	1 096	1 125	1 159	1 193
Kanta-Häme	757	787	816	844	870	900	930
Pirkanmaa	2 299	2 398	2 496	2 593	2 687	2 790	2 892
Päijät-Häme	896	934	977	1 019	1 066	1 114	1 151
Kymenlaakso	834	857	882	906	930	958	987
Etelä-Karjala	575	592	611	629	647	668	688
Etelä-Savo	714	733	755	775	795	818	842
Pohjois-Savo	1 226	1 268	1 314	1 358	1 400	1 447	1 494
Pohjois-Karjala	789	822	857	893	932	973	1 005
Keski-Suomi	1 198	1 239	1 279	1 321	1 362	1 410	1 457
Etelä-Pohjanmaa	918	950	983	1 017	1 048	1 085	1 119
Pohjanmaa	793	819	845	872	897	928	957
Keski-Pohjanmaa	315	328	343	358	373	390	402
Pohjois-Pohjanmaa	1 813	1 896	1 987	2 077	2 171	2 255	2 338
Kainuu	378	392	405	417	430	443	456
Lappi	932	969	1 011	1 051	1 096	1 142	1 181
Manner-Suomi yht.	**24 309**	**25 271**	**26 299**	**27 302**	**28 308**	**29 403**	**30 427**

Hyvinvointialueiden rahoitus vuotta 2024 koskien

Hyvinvointialueiden rahoitus vuosina 2023 ja 2024

Vuoden 2023 rahoitus, kuntien TPA22 mukaisesti	
Rahoituserä	**milj. euroa**
Sote-kustannukset vuonna 2022 (TPA)	21 309
Pela-kustannukset vuonna 2022 (TPA)	492
Kustannukset yhteensä vuonna 2022	21 801
Palvelutarve, sote	260
HVA-indeksi, sote	759
HVA-indeksi, pela	17
Uudet sote-tehtävät yhteensä	252
Uudet pela-tehtävät yhteensä	0
Sote-rahoitus vuonna 2023	22 579
Pela-rahoitus vuonna 2023	509
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2023	23 089
Siirtymätasaukset, yhteensä	**0**
Rahoitus yhteensä vuonna 2023*	**23 089**
Rahoituksen kokonaismuutos vuoden 2022 ja 2023 välillä	*1 288*

**v. 2023 rahoitus sisältää kertakorvauksen 594 milj. euroa*

Vuoden 2024 rahoitus	
Rahoituserä	**milj. euroa**
Sote-rahoitus vuonna 2023	22 586
Pela-rahoitus vuonna 2023	509
Rahoitus yhteensä vuonna 2023*	23 095
Palvelutarve, sote	282
HVA-indeksi, sote	757
HVA-indeksi, pela	17
Uudet sote-tehtävät yhteensä	129
Yo-lisä vuoden 2024 tasossa	131
Uudet pela-tehtävät yhteensä	0
Sote-rahoitus vuonna 2024	23 884
Pela-rahoitus vuonna 2024	526
Laskennallinen rahoitus yhteensä vuonna 2024	24 410
Siirtymätasaukset, yhteensä	**-101**
Rahoitus yhteensä vuonna 2024	**24 310**
Rahoituksen kokonaismuutos vuoden 2023 ja 2024 välillä	*1 215*

** v. 2023 rahoitus sisältää VALAS-rahoitusta 6,3 milj. euroa*

Hyvinvointialuekohtainen rahoitus vuonna 2024

Hyvinvointialue	Asukasluku	Laskennallinen rahoitus vuonna 2024, euroa	Siirtymätasaus vuonna 2024, euroa	Rahoituslain 35 § 8 mom. mukainen lisäys, euroa	Rahoitus yhteensä, euroa	Rahoitus yhteensä, euroa/asukas
Helsinki	664 028	2 578 918 625	143 376 261	962 901	**2 723 257 787**	**4101**
Vantaa+Kerava	280 495	1 072 041 658	-2 520 302	402 117	**1 069 923 473**	**3814**
Länsi-Uusimaa	486 346	1 808 520 268	-21 908 533	694 543	**1 787 306 278**	**3675**
Itä-Uusimaa	98 972	418 667 446	-27 423 791	144 019	**391 387 673**	**3955**
Keski-Uusimaa	203 192	788 050 048	18 780 260	292 174	**807 122 482**	**3972**
Varsinais-Suomi	485 567	2 188 732 565	-100 562 646	705 632	**2 088 875 551**	**4302**
Satakunta	212 556	982 458 806	21 248 877	315 753	**1 004 023 437**	**4724**
Kanta-Häme	169 537	760 774 704	-3 725 358	250 029	**757 299 375**	**4467**
Pirkanmaa	532 671	2 304 849 501	-7 007 378	766 387	**2 298 608 510**	**4315**
Päijät-Häme	204 528	950 108 688	-54 195 154	301 615	**896 215 148**	**4382**
Kymenlaakso	159 488	793 373 135	40 641 806	238 647	**834 253 588**	**5231**
Etelä-Karjala	125 353	571 780 706	2 723 975	186 038	**574 690 720**	**4585**
Etelä-Savo	130 451	678 051 831	35 458 488	194 512	**713 704 832**	**5471**
Pohjois-Savo	247 689	1 225 533 531	0	363 902	**1 225 897 433**	**4949**
Pohjois-Karjala	162 540	851 819 050	-63 234 650	239 709	**788 824 109**	**4853**
Keski-Suomi	272 437	1 183 777 958	14 083 618	399 597	**1 198 261 173**	**4398**
Etelä-Pohjanmaa	190 774	917 614 314	0	281 650	**917 895 964**	**4811**
Pohjanmaa	176 323	777 991 510	15 131 946	257 708	**793 381 164**	**4500**
Keski-Pohjanmaa	67 805	333 828 902	-19 244 500	99 656	**314 684 058**	**4641**
Pohjois-Pohjanmaa	416 543	1 862 524 515	-49 868 070	606 584	**1 813 263 029**	**4353**
Kainuu	70 521	380 916 001	-2 516 555	105 044	**378 504 489**	**5367**
Lappi	175 795	979 942 758	-47 940 355	258 952	**932 261 355**	**5303**
Manner-Suomi yhteensä	**5 533 611**	**24 410 276 521**	**-108 702 062**	**8 067 168**	**24 309 641 627**	**4393**

Muita rahoitukseen liittyviä ajankohtaisia asioita

- Lapin ja Etelä-Savon hyvinvointialueiden ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ylimääräisten kustannusten valtion korvauksesta annettu valtionneuvoston asetus 30.3. – ensimmäinen korvaus vuonna 2024
- 350 milj. euron avustus maksettu maaliskuussa hyvinvointialueiden toiminnan vakiinnuttamiseen ja kehittämiseen. Vahvistaa taloutta vuosina 2023–2025.
- Valtioneuvosto päättää vuotta 2024 koskevasta lainanottovaltuudesta arvion mukaan toukokuussa. Oletettavissa on, että osa alueista hakee muutosta heti kesällä.

VM:n viestit hyvinvointialueiden johdolle ja päättäjille

Uudistumisen paine koskee kaikkia alueita

- ✓ Erilaisesta lähtötilanteesta huolimatta kaikilla alueilla on tarve uudistua ja sopeuttaa taloutta.
- ✓ Uudistumisen lähdettävä alueen omista lähtökohdista liikkeelle mahdollisimman nopeasti.
- ✓ Pelkät suunnitelmat ja eivät riitä – löydyttävä toimeenpano- ja päätöksentekokykyä.
- ✓ Aluevaltuuston ensimmäinen toimikausi käy vähiin, riittääkö aika uudistusten toimeenpanoon?
- ✓ Ministeriöt seuraavat tarkasti hyvinvointialueiden muutosohjelmien toimeenpanoa.

VM:n näkökulmat hallitusohjelmaneuvotteluihin

- Hyvinvointialueille työrauha vakiintua ja uudistua
- Ei uusia tai laajenevia tehtäviä hyvinvointialueille
- Jo tehtyjen tehtävien laajennusten uudelleenarviointi
- Hallitusohjelma, jossa pidetään huolta hyvinvointialueiden itsehallinnosta
- Sitoutuminen rahoitusmalliin sekä kustannusten kasvun hillintään, jotta julkinen taloudenpito on kestävää ja palvelut voidaan turvata myös tulevaisuudessa
- Yhtenäinen valtioneuvosto ja ”valtiovallan” ennakoitavuus tärkeää